

Sygn. akt I ACa 270/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2013 roku

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Jolanta Terlecka
Sędzia:	SA Ewa Lauber-Drzazga
Sędzia:	SA Jerzy Nawrocki (spr.)
Protokolant	Sekretarz sądowy Magdalena Szymaniak

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2013 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa M. W.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej w W.

o uchylenie uchwał

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 28 lutego 2013 roku, sygnatura akt I C 552/12

oddala apelację.

Sygn. akt I ACa 270/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 lutego 2013 roku Sąd Okręgowy w Lublinie stwierdził nieważność uchwały numer (...) z dnia (...) roku Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej w W. oraz zasądził od Spółdzielni Mieszkaniowej w W. na rzecz powoda M. W. kwotę 200 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu (...) roku odbyło się coroczne Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni Mieszkaniowej W.. W czasie Zgromadzenia przedstawiono sprawozdanie z działalności zarządu, sprawozdanie finansowe i bilans za 2011 roku oraz sprawozdanie Rady Nadzorczej za 2011 r., po czym przeprowadzono dyskusję. Następnie odbyło się głosowanie dotyczące udzielenia członkom Zarządu absolutorium.

Oddano 31 ważnych głosów. Zgromadzenie podjęło uchwałę nr (...), na podstawie której Prezesowi Z. K. nie udzielono absolutorium. Pozostali członkowie Zarządu uzyskali absolutorium.

Wszystkie dokumenty, wypełnione i puste karty do głosowania członkowie Komisji Skrutacyjnej przekazali prezydium Walnego Zgromadzenia. Dokumenty te zostały złożone w pomieszczeniu znajdującym się w siedzibie spółdzielni.

W dniu(...)roku prezes zarządu zakwestionował rzetelność głosowania, albowiem liczba głosów oddanych w sprawie absolutorium dla poszczególnych członków Zarządu powinna być o jeden głos mniejsza niż liczba głosów oddanych ogółem, gdyż członkowie zarządu nie powinni głosować w swoich sprawach oraz, że w głosowaniu wzięło udział więcej osób (34) niż wynika z protokołu sporządzonego przez Komisję Skrutacyjną. Zarząd poinformował o tym Radę Nadzorczą.

Dnia(...)roku w wyniku stwierdzenia udziału osób nieuprawnionych w głosowaniu absolutorium za rok 2011 dla członków Zarządu, Rada Nadzorczą złożyła wniosek o zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Członków. Odbyło się ono 31 maja 2012 roku. Przed głosowaniem przedmiocie udzielenia członkom zarządu absolutorium, obecnym na nim członkom spółdzielni nie przedstawiono sprawozdania z działalności, sprawozdania finansowego i bilansu za 2011 rok oraz sprawozdania Rady Nadzorczej. Na tym Zgromadzeniu ponownie podjęto uchwałę w przedmiocie absolutorium dla członków Zarządu, w wyniku której wszyscy członkowie tego organu je uzyskali.

Powód dnia (...)roku wniósł o uznanie za nieważną uchwały nr (...)Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej z dnia(...). w przedmiocie udzielenia absolutorium członkom Zarządu Spółdzielni w W. .

Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione.

Zgodnie z treścią art. 42 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 roku Prawo spółdzielcze (tekst jednolity Dz.U. z 2003 roku Nr 188 poz. 1848 z późn. zmianami) uchwała sprzeczna z ustawą jest nieważna. Żądanie stwierdzenia nieistnienia albo nieważności uchwały następuje w trybie powództwa z art. 189 k.p.c. Powód jako członek pozwanej spółdzielni ma interes prawny w rozumieniu tego przepisu, albowiem jak wskazał w pozwie uchwała nr(...)Walnego Zgromadzenia w przedmiocie nieudzielenia absolutorium prezesowi Spółdzielni nie została uchylona przez Walne Zgromadzenie, a tym samym istnieje niepewność co do tego, która z obydwu uchwał w przedmiocie udzielenia absolutorium jest dla członków spółdzielni „wiążąca”.

Niezgodność uchwały z prawem może polegać na naruszeniu prawa materialnego lub wynikać z uchybień formalnych dotyczących warunków i trybu jej podejmowania. Uchybienia proceduralne uzasadniają wzruszenie uchwały tylko wtedy, gdy miały lub mogły mieć wpływ na jej treść (por. odpowiednio wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2004 r. I CK 78/04, MOP 2004, nr 15, s. 678; z dnia 8 lipca 2004, IV CK 543/03, OSNC 2005, nr 7-8, poz. 132 i z dnia 16 października 2002 r. IV CKN 1351/00, OSNC 2004, nr 3, poz. 40).

W sprawie jest bezsporne, że w dniu (...) roku Walne Zgromadzenie członków pozwanej Spółdzielni podjęło uchwałę nr (...) o nieudzieleniu absolutorium Prezesowi Spółdzielni. (k.7 i 8).

Nie ma również sporu, co do faktu, że już po zakończeniu obrad, członkowie zarządu powzięli wątpliwości, co do prawidłowości przebiegu głosowania nad tą uchwałą. Spór między stronami w zasadzie sprowadzał się do oceny postępowania organów spółdzielni po zaistnieniu wątpliwości, co do prawidłowości przeprowadzonego głosowania i rzetelności ustalenia jego wyników przez komisję mandatowo – skrutacyjną.

Z działań podejmowanych przez organy statutowe pozwanej spółdzielni wynika, że w ocenie organów Spółdzielni dopuszczalne jest „ponowne” poddanie pod głosowanie członków spółdzielni uchwały w przedmiocie, w którym członkowie Spółdzielni podjęli już uchwałę, jeżeli w ocenie tychże organów podjęta wcześniej uchwała, podjęta została w sposób „nieprawidłowy”.

W niniejszej sprawie wątpliwości zarządu i Rady Nadzorczej polegały na tym, że już po głosowaniu, obliczeniu głosów przez organ Walnego Zgromadzenia wybrany w tym celu i ogłoszeniu wyników głosowania, stwierdzono, że jest więcej wypełnionych kart do głosowania niż to wynika z protokołu komisji liczącej głosy, oraz że ze względu na to, że liczba głosów oddanych w sprawie absolutorium dla poszczególnych członków Zarządu powinna być o jeden głos mniejsza niż liczba głosów oddanych ogółem (członkowie zarządu nie powinni, bowiem głosować w tej sprawie).

Okoliczności te są bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Organy statutowe spółdzielni – zarząd czy też Rada Nadzorcza w zakresie swoich uprawnień nadanych przepisami ustawy czy też statutu nie mają bowiem uprawnień do „ustalania” czy podjęta przez najważniejszy organ spółdzielni jakim jest Walne Zgromadzenie uchwała jest dotknięta nieważnością. Przepisy ustawy prawo spółdzielcze w takiej sytuacji – na co wskazuje jednoznacznie treść art. 42 tejże ustawy - przewidują jedynie możliwość zaskarżenia takiej uchwały do sądu. Jedynie Sąd jest legitymowany do badania i stwierdzania legalności uchwał organów spółdzielni. Podjęcie przez Walne Zgromadzenie w dniu (...)roku „kolejnej” uchwały w przedmiocie udzielenia członkom zarządu pozwanej absolutorium, w ocenie sądu w rażący sposób narusza treść art. 42 § 1 prawa spółdzielczego albowiem zgodnie z jego treścią uchwały walnego zgromadzenia obowiązują wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkie jej organy.

Zgodnie z § 9 art. 42 prawa spółdzielczego tylko orzeczenie sądu ustalające nieistnienie albo nieważność uchwały walnego zgromadzenia bądź uchylające uchwałę ma moc prawną względem wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkich jej organów.

Skoro zatem nie stwierdzono, w drodze procesu przed sądem nieważności uchwały nr (...)z (...)roku, ewentualnie jej nie uchylono w drodze zaskarżenia uchwały przed Sądem, to w obrocie prawnym faktycznie „funkcjonują” dwie różniące się od siebie treści uchwały dotyczące tej samej materii (co do prezesa zarządu). Taka sytuacja w ocenie sądu nie może mieć miejsca i żądanie powoda o stwierdzenie nieważności uchwały podjętej w dniu (...)roku jest w pełni uzasadnione.

Jeżeli nawet przyjąć, iż Walne Zgromadzenie podejmując uchwałę o udzieleniu członkom zarządu absolutorium miało zamiar w sposób dorozumiany „wyliminować” z obrotu prawnego poprzednią uchwałę tegoż organu w tym przedmiocie podjętą w dniu (...)roku (w sposób domniemany uchylając ją), to i tak ze względu na wyżej przytoczone argumenty postępowanie organów spółdzielni należałoby uznać, za co najmniej zmierzające do obejścia obowiązujących przepisów. Skoro, bowiem członkowie statutowych organów spółdzielni nie skorzystali z przewidzianej w takim wypadku przepisami prawa możliwości zaskarżenia do sądu uchwały z dnia (...)roku z powołaniem się na stwierdzone przez siebie uchybienia przy jej głosowaniu, czy też liczeniu głosów, dokonali „we własnym zakresie”, nie posiadając w tym przedmiocie żadnych uprawnień, obejścia prawa polegającego na ostatecznym doprowadzeniu do zwołania Walnego Zgromadzenia w dniu (...)i ponownego głosowania w przedmiocie udzielenia absolutorium dla członków zarządu.

Postępowanie takie narusza, więc treść art. 58 § 1 k.c. zgodnie, z którym czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna. Za dopuszczalnością przyjęcia takiej podstawy prawnej rozstrzygnięcia opowiedział się Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 czerwca 2011 roku w sprawie II CSK 620/10 gdzie twierdzono, że stosowanie przepisu art. 58 § 1 k.c. do uchwał walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli) spółdzielni zostało w zasadzie wyłączone przez art. 42 § 2 ustawy z 1982 r. – Prawo spółdzielcze jako *lex specialis*, który przewiduje bezwzględną nieważność uchwały sprzecznej z ustawą. Hipotezą art. 42 § 2 ustawy z 1982 r. – Prawo spółdzielcze nie jest jednak objęta sytuacja, gdy uchwała walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli) została podjęta w celu obejścia ustawy. W takim wypadku uchwała jest bezwzględnie nieważna na podstawie art. 58 § 1 k.c.

Na marginesie Sąd Okręgowy wskazał, że z uwagi na brak terminów do zaskarżenia uchwały z powodu jej niezgodności z prawem, członkowie spółdzielni, czy też jej organy, jeżeli w dalszym ciągu przekonane są co do istnienia okoliczności skutkujących nieważnością uchwały nr (...)z dnia(...)roku mogą skutecznie dochodzić swoich racji przed sądem wytaczając w tym celu stosowne powództwo.

W ocenie Sądu powództwo zatem jest uzasadnione bądź w oparciu o art. 58 § 1 kc, bądź na podstawie art. 42 § 2 prawa spółdzielczego. O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu:

- sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych Sądu z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym, w postaci: stwierdzenia, że Komisja Skrutacyjna w dniu (...) roku należycie ustaliła wyniki głosowania podczas, gdy z zeznań świadków jak i zgromadzonych dokumentów wynikało, że głosowało za absolutorium 31 członków, co było niezgodne ze stanem faktycznym, gdyż członkowie Zarządu nie mogli i nie głosowali we własnych sprawach, a po drugie liczba kart jaka została przekazana przez Komisję Skrutacyjną w sprawie głosowania nad absolutorium dla zarządu różniła się od podanych liczb w protokole nr (...) tejże Komisji - w sprawie podjęcia uchwały z dnia (...) roku dotyczącej absolutorium, liczba kart do głosowania była wyższa od liczby uczestników, dokonanie błędnego ustalenia, że członkowie zarządu mogą głosować na siebie, które to błędne ustalenia faktyczne doprowadziły do błędnego rozstrzygnięcia poprzez naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. zasady swobodnej dowodów.

- naruszenie przepisów postępowania art. 227 k.p.c. poprzez niedopuszczenie uprzednio dopuszczonego pod warunkiem uzupełnienia danych adresowych dowodu z zeznań członków spółdzielni uczestniczących w Walnym Zgromadzeniu Członków Spółdzielni Mieszkaniowej w W. w dniu (...) roku na okoliczności istotne dla sprawy;

- naruszenie prawa materialnego art. 42 § 1 i 2 prawa spółdzielczego i art. 58 § 1 k.c. przez ich błędną wykładnię i zastosowanie. Podnosząc, że art. 42 § 2 prawa spółdzielczego przewidującego zaskarżalność uchwał spółdzielni na drodze sądowej, nie wyłącza samokontroli uchwał przez spółdzielnię, do której to zdaniem pozwanej doszło w niniejszej sprawie.

Podnosząc powyższe wniosła o zamianę w całości zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu za obydwie instancje.

Powód wnosił o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje. Apelacja jest bezzasadna. Sąd Apelacyjny w całości przyjmuje za własne ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i wnioski tego Sądu uzasadniające uwzględnienie powództwa.

Ze względu na niezaskarżenie do Sądu uchwały Walnego Zgromadzenia z dnia (...) w sprawie udzielenia absolutorium członkom zarządu brak jest jakichkolwiek podstaw do badania legalności tej uchwały w sprawie niniejszej. Kwestia ta pozostaje poza przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie niniejszej i jako taka nie ma wpływu na treść orzeczenia. Z tego względu zarzuty sprecyzowane w apelacji dotyczące sprzeczności ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego uznać należy za odnoszące się do okoliczności obojętnych dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej, a przez to bezskuteczne.

Zarzuty dotyczące pominięcia wniosków dowodowych pozwanej na okoliczności dotyczące ustalenia ewentualnej legalności uchwały z dnia (...). również nie są uzasadnione. Skoro bowiem legalność uchwały z dnia (...) nie mogła być przedmiotem oceny w niniejszym postępowaniu, to Sąd Okręgowy jak najbardziej zasadnie wnioski dowodowe na okoliczności faktyczne dotyczące legalności tej uchwały pominął.

Sąd Apelacyjny w całości przyjmuje za własną argumentację Sądu Okręgowego dotyczącą zasadności roszczenia powoda. Nie ma potrzeby, dla których argumentacje tę należałoby przytoczyć ponownie.

Odnosząc się natomiast do kwestii samokontroli uchwał podejmowanych przez organy spółdzielni stwierdzić należy, że samokontrola co do zasady jest dopuszczalna, ale tylko w takim znaczeniu, że w przypadku podjęcia uchwały przez organy spółdzielni, są one uprawnione do ich zmiany poprzez podjęcie nowej uchwały w tym samym przedmiocie, jednakże dopiero po wyraźnym uchyleniu w drodze nowej uchwały, uchwały podjętej wcześniej. Uchwały organów spółdzielni stanowią bowiem oświadczenia woli osoby prawnej jaką jest spółdzielnia. Podjęcie uchwały oznacza złożenie oświadczenia woli, którym członkowie spółdzielni i organy spółdzielni są związani do czasu uchylenia tej uchwały. Uchylenie uchwały może nastąpić poprzez zaskarżenie jej do Sądu lub poprzez podjęcie nowej uchwały uchylającej poprzednią uchwałę. Dopiero po podjęciu uchwały uchylającej wcześniejszą uchwałę, zachodzi podstawa do podjęcia przez organ spółdzielni nowej uchwały, w tym przedmiocie, którego dotyczyła uchwała uchylona.

Taka sytuacja w sprawie niniejszej nie miała miejsca. Walne Zgromadzenie nie podjęło uchwały uchylającej uchwałę w przedmiocie udzielenia absolutorium członkom zarządu z dnia (...). Bez jakiegokolwiek kompetencji organy spółdzielni, naruszając art. 42 § 1 prawa spółdzielczego same stwierdziły nieważność uchwały z dnia (...) i doprowadziły do podjęcia nowej uchwały w tym samym przedmiocie. Takie działanie naruszało wskazane przez Sąd Okręgowy przepisy prawa, skutkując stwierdzeniem nieważności zaskarżonej uchwały.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc apelację oddalił jako bezzasadną.